T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2015 / 750
KARAR NO : 2015 / 768
KARAR TR : 30.11.2015

ÖZET: 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'na muhalefet nedeniyle teknede bulunan gırgır ağına el koyma işleminin iptali istemiyle açılan davanın ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : H.Ç.
Davalı : Sahil Güvenlik Komutanlığı
Vekili : Av.T.Y.

O L A Y : Davacı, dava dilekçesinde özetle; donatanı ve kaptanı olduğu İsmail Reis - 2 isimli balıkçı teknesi ile 17/11/2014 tarihinde İmralı Adası askeri yasak sahası içinde su ürünleri avcılığı yaptığının Sahil Güvenlik Komutanlığı görevlilerince tespit edilerek yakalanması sonucu, aleyhine 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununun 23/b maddesi ve 36 maddesinin (h) bendi, Su Ürünleri Yönetmeliğinin 16. maddesi, 3/1 numaralı ticari amaçlı su ürünleri avcılığını düzenleyen Tebliğin 6. maddesinin (ç) bendi gereğince 5.754,00 TL idari para cezası uygulandığını, tespit edilen bir adet gırgır ağının ise 1380 sayılı Kanunun 34. maddesi gereğince Cumhuriyet Savcılığının talimatı ile müsadereye konu edilmek üzere zaptedildiğini belirterek; düzenlenen 17.11.2014 gün ve 249016 nolu 5.754,00 tutarındaki idari para cezasına ve 000782 nolu el koyma tutanağına istinaden gırgır ağına el konulmasına ilişkin işlemin iptaline karar verilmesi istemiyle idari yargıda dava açmıştır.

Davalı Sahil Güvenlik Komutanlığı vekili süresi içerisinde görev itirazında bulunmuştur.

ÇANAKKALE İDARE MAHKEMESİ 24.04.2015 gün ve E:2015/84 sayılı kararında; "…2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde idari dava türleri sayılmıştır. Buna göre, a) idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile ilgili hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, c) Genel hizmetlerden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar, idari dava türleri olarak belirlenmiştir.

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu 23. maddesinde; "Su ürünleri istihsalinde kullanılan istihsal vasıtalarının haiz olmaları gereken asgari vasıf ve şartlar ile bunların kullanma usul ve esasları; Sağlık, memleket ekonomisi, seyrüsefer, teknik ve bilimsel yönlerden bölgeler, mevsimler, zamanlar, su ürünleri cinsleri, çeşitleri, ağırlık, irilik, büyüklük gibi vasıflar bakımından konulacak yasak, sınırlama ve yükümlülükler yönetmelikle düzenlenir." hükmüne yer verilmiş ve yine aynı Kanun'un 36. maddesinin h. Fıkrasında; "23 üncü maddenin (a) bendi ile (b) bendinin birinci fikrasına göre çıkarılan yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenlere, beşyüz milyon lira idari para cezası verilir, istihsal olunan su ürünleri zapt ve mahkemece müsadere edilir. Aykırılığın gırgır ağları ile avlanan balıkçı gemileri kullanılarak yapılması halinde, bu gemilerin sahip veya donatanlarına ceza iki misli olarak uygulanır. Suçta kullanılan gemiler ile gerçek ve tüzel kişilerin ruhsat tezkereleri; suçun ilk defa işlenmesi halinde bir ay, ikinci defa işlenmesi halinde üç ay süre ile geri alınır, tekrarlanması halinde iptal edilir. Aykırılığın bu Kanuna istinaden bölgeler, mevsimler ve zamanlar bakımından konulacak düzenlemelere uyulmayarak işlenmesi halinde, gemiler haricindeki istihsal vasıtaları da zapt ve mahkemece müsadere edilir. 23 üncü maddenin (b) bendinin ikinci fikrasına göre çıkarılan yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenlere bir milyar lira idari para cezası verilir." şeklindeki düzenlemeye yer verilmiştir.

İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları ile idarenin işlemlerinden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarının; idari dava türlerinden olduğu idare hukukunun bilinen ilkelerindendir.

İdare, idare hukuku alanında kamu gücüne dayalı olarak re-sen ve tek yanlı irade açıklaması sonucu tesis etmiş olduğu işlemlere, hukuk alanında yeni durumlar oluşturmasıyla idari işlem kimliği kazandırmakta ve kural olarak anılan işlemler ile bu işlemler nedeniyle kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar uğranılan zarara ilişkin uyuşmazlıklar, idari yargı denetimine tabi bulunmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacının, İSMAİL REİS-2 isimli balıkçı teknesinin donatanı olduğu, 17/11/2014 tarihinde yapılan denetimde söz konusu teknenin İmralı Adası yasak sahasında su ürünleri istihsali yaptığının tespit edildiği gerekçesiyle tekne donatanı olan davacının 5.754,00 TL idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin 17/11/2014 tarih ve 249016 seri nolu işlem ile gırgır ağına el konulmasına ilişkin 000782 sayılı işlemin tesis edildiği, anılan işlemlerin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, davacının gırgır ağına el konulmasına ilişkin işlemin yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde yer verilen zapt işlemi olduğu ve bu zapt işleminin idarenin tek yanlı irade açıklaması niteliğinde olduğu, ayrıca yine davacıya idare işlemi 5.754,00 TL idari para cezası verildiği, söz konusu işlemlerin ayrı ayrı idarenin tek yanlı, kesin ve icrai

nitelikte işlemleri olduğu anlaşıldığından, 2577 sayılı Yasa'nın 2/1-b. maddesi kapsamında bakılan davanın görüm ve çözüm yerinin idari yargı olduğu sonucuna varılmıştır…" şeklindeki gerekçe ile davalı idarenin görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı Sahil Güvenlik Komutanlığı vekilinin "el koyma kararı yönünden" olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması yolunda süresinde verdiği dilekçesi üzerine, dava dosyasının onaylı bir örneği Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI: "…1380 sayılı Kanunun 23. maddesinde "a) Su ürünleri istihsalinde kullanılan istihsal vasıtalarının haiz olmaları gereken asgari vasıf ve şartlar ile bunların kullanma usul ve esasları;/ b) Sağlık, memleket ekonomisi, seyrüsefer, teknik ve bilimsel yönlerden bölgeler, mevsimler, zamanlar, su ürünleri cinsleri, çeşitleri, ağırlık, irilik, büyüklük gibi vasıflar bakımından konulacak yasak, sınırlama ve yükümlülükler yönetmelikle düzenlenir." hükümleri getirilmiş; aynı Kanunun 36. maddesinin (h) bendinde ise "23 üncü maddenin (a) bendi ile (b) bendinin birinci fıkrasına göre çıkarılan yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenlere, beşyüz milyon lira İdarî para cezası verilir, istihsal olunan su ürünleri zapt ve mahkemece müsadere edilir. Aykırılığın gırgır ağları ile avlanan balıkçı gemileri kullanılarak yapılması halinde, bu gemilerin sahip veya donatanlarına ceza iki misli olarak uygulanır. Suçta kullanılan gemiler ile gerçek ve tüzel kişilerin ruhsat tezkereleri; suçun ilk defa işlenmesi halinde bir ay, ikinci defa işlenmesi halinde üç ay süre ile geri alınır, tekrarlanması halinde iptal edilir. Aykırılığın bu Kanuna istinaden bölgeler, mevsimler ve zamanlar bakımından konulacak düzenlemelere uyulmayarak işlenmesi halinde, gemiler haricindeki istihsal vasıtaları da zapt ve mahkemece müsadere edilir." hükümlerine yer verilmiştir.

Öte yandan, 1380 sayılı Kanunun 32. maddesinde "Bu Kanunda yer alan mahkemece yerine getirilecek görevler zaruret görülmeyen hallerde sulh ceza mahkemelerince onbeş gün içerisinde evrak üzerinden inceleme yapılarak karara bağlanır." hükmü ile üretim vasıtalarının müsaderesine sulh ceza mahkemesinde karar verileceği açıkça düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bu düzenlemeler karşısında, müsadere işlemine esas olan ve Cumhuriyet savcısı kararı ile icra edilen zapt işlemine karşı da itirazın adli yargı yerinde yapılması gerektiği tartışmasızdır. Bu konuda, gerek 1412 sayılı CMUK'nun 392/2. maddesinde gerekse 5271 sayılı CMK'nun 259. maddesinde, suç konusu olmayıp sadece müsadereye tabi bulunan eşyanın müsaderesine sulh ceza hakimi tarafından duruşma yapılmaksızın karar verileceğinin hüküm altına alındığı anlaşılmaktadır. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun Esas: 2009/7-183, Karar: 2009/257 sayılı kararında da 1380 sayılı Kanun kapsamında müsadere davasının sulh ceza mahkemesinde duruşmalı olarak görülmesi gerektiği kararı verilmiştir. Nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesinin, 29/12/2014 tarihli ve 2014/1098-1146; sayılı emsal kararında da bu hususun açıkça vurgulandığı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, müsadere işlemine esas teşkil eden, dava konusu su ürünleri üretim vasıtalarının zaptına yönelik işlemin iptali davasının adli yargı yerinde görülmesi gerektiği düşünülmektedir." gerekçesiyle 2247 sayılı Yasa'nın 10 ve 13.'üncü maddesi uyarınca olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılmasına ve dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 30.11.2015 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME:Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; davalı Sahil Güvenlik Komutanlığı vekilinin anılan Yasanın 10. maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12. maddede belirtilen süre içinde "el koyma kararına" karşı başvuruda bulunması üzerine, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nca 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşıldığından ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Filiz BUDAK'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Uğurtan ALTUN ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'na muhalefet nedeniyle davacı hakkında verilen idari para cezası ve teknede bulunan gırgır ağına el koyma işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu "Şümul" başlıklı 1. maddesinde ; " (Değişik: 15/5/1986 - 3288/1 md.) Bu Kanun su ürünlerinin korunması, istihsali ve kontroluna dair hususları ihtiva eder.

"Tarifler" başlıklı 2. maddesinde ; "Bu Kanunda geçen terimlerin tarifleri aşağıdadır:

İstihsal vasıtaları: Su ürünlerinin istihsalinde kullanılan gemiler ile her türlü malzeme, teçhizat, alet, edevat, yemler, takım ve tesislerdir."

"Genel yasaklar, tahdit ve mükellefler" başlıklı 23. maddesinde ; "b) (Değişik fıkra: 22/7/2003 – 4950/3 md.) Sağlık, memleket ekonomisi, seyrüsefer, teknik ve bilimsel yönlerden bölgeler, mevsimler, zamanlar, su ürünleri cinsleri, çeşitleri, ağırlık, irilik, büyüklük gibi vasıflar bakımından konulacak yasak, sınırlama ve yükümlülükler yönetmelikle düzenlenir.(1)

"Cezalar" başlıklı 36. maddesinde " (Değişik : 22/7/2003 – 4950/7 md.) h) 23 üncü maddenin (a) bendi ile (b) bendinin birinci fıkrasına göre çıkarılan yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenlere, beşyüz milyon lira idarî para cezası verilir, istihsal olunan su ürünleri zapt ve mahkemece müsadere edilir. Aykırılığın gırgır ağları ile avlanan balıkçı gemileri kullanılarak yapılması halinde, bu gemilerin sahip veya donatanlarına ceza iki misli olarak uygulanır. Suçta kullanılan gemiler ile gerçek ve tüzel kişilerin ruhsat tezkereleri; suçun ilk defa işlenmesi halinde bir ay, ikinci defa işlenmesi halinde üç ay süre ile geri alınır, tekrarlanması halinde iptal edilir."

"Muhakeme Usulü" başlıklı 32. maddesinde " (Değişik : 22/7/2003 – 4950/4 md.) Bu Kanunda yer alan mahkemece yerine getirilecek görevler zaruret görülmeyen hallerde sulh ceza mahkemelerince onbeş gün içerisinde evrak üzerinden inceleme yapılarak karara bağlanır.

Ek 3. maddesinde **"** (Ek : 22/7/2003 – 4950/8 md.) Bu Kanunun 36 ncı maddesinde yer alan idarî para cezaları mahallin en büyük mülkî amiri ile denizlerde Sahil Güvenlik Komutanlığı bot komutanları tarafından kesilir ve mahallin en büyük mal memurluğuna yatırılır. Mülkî amirler ceza kesme yetkilerini 33 üncü maddede belirtilen görevlilere önceden ilân etmek şartıyla devredebilirler.

Cezaların kesilme usulleri, makbuzların şekli, dağıtımı ve kontrolü hususundaki usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

İdarî para cezalarına karşı cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idare tarafından verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinden inceleme yapılarak karara bağlanır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir." hükümleri düzenlenmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davacının donatanı ve kaptanı olduğu İsmail Reis-2 isimli balıkçı teknesi ile 17.11.2014 tarihinde İmralı Adası askeri yasak sahası içinde su ürünleri avcılığı yaptığının Sahil Güvenlik Komutanlığı görevlilerince tespit edilerek yakalanması sonucu, davacı aleyhine 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununun 23/b maddesi ve 36 maddesinin (h) bendi, Su Ürünleri Yönetmeliğinin 16. maddesi, 3/1 numaralı ticari amaçlı su ürünleri avcılığını düzenleyen Tebliğin 6. maddesinin (ç) bendi gereğince 5.754,00 TL idari para cezası uygulandığı, tespit edilen bir adet gırgır ağının ise Cumhuriyet Savcısının talimatı ile müsadereye konu edilmek üzere zapt edilmesi üzerine, 17.11.2014 tarihli 249016 nolu 5.754.00TL tutarındaki idari para cezasına ve 000782 tutanağa istinaden zapt etme (el koyma) işleminin iptali istemiyle davanın açıldığı; davalı idarenin görev itirazının idare mahkemesince reddedilmesi üzerine, davalı vekili tarafından sadece "el koyma kararı" hakkında uyuşmazlık çıkarılması için yaptığı başvuru sonrasında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca uyuşmazlık çıkarıldığı anlaşılmıştır.

Yukarıda açıklanan kanun hükümlerine baktığımızda istihsal malzemelerinin sulh ceza mahkemeleri tarafından müsadere edilebileceği belirlenmiştir.

Ayrıca gerek mülga 1412 sayılı CMUK'nun '' Müsadere Talebinin Mercii '' başlıklı 392.maddesinde; '' Ceza Kanununun 36 ncı maddesi ile diğer maddelerine ve hususi kanunlar hükmüne göre belirli eşyanın müsaderesi veya imhası yahut kullanımdan kaldırılması gerekli olan hallerde, kamu davası açılmamış veya kamu davası açılmış olup da esasla beraber bu hususta bir karar verilmemişse bu tedbirlerin her türlü takiplerden ayrı olarak alınması için Cumhuriyet savcısı veya davacı tarafından yapılacak talep esas davayı görmekle yetkili mahkemeye verilir.

Suç mevzuu olmayıp münhasıran müsadereye tabi bulunan eşyanın müsaderesine sulh hakimi tarafından duruşma yapılmaksızın, karar verilir. Bu karar aleyhine alakadarlar acele itiraz yoluna müracaat edebilirler. '' hükmü, gerekse de 5271 sayılı CMK'nun '' Suç Konusu Olmayan Eşyanın Müsaderesi '' başlıklı 259. maddesinde; '' Suç konusu olmayıp sadece müsadereye tâbi bulunan eşyanın müsaderesine sulh ceza hâkimi tarafından duruşma yapılmaksızın karar verilir. '' hükmünün yer alıyor oluşu karşısında, somut olayda olduğu gibi suç konusu olmayıp sadece müsadereye tabi bulunan eşyanın müsaderesine Sulh Ceza Hakimi tarafından duruşma yapılmaksızın karar verileceği anlaşılmıştır. Öte yandan Yargıtay Ceza Genel Kurulu önüne gelen bir dosyada, Kurulun 3.11.2009 gün ve E:2009/7-183, K:2009/257 sayılı kararında da, "……idari yaptırım gerektiren bir suç işlendiğinin ileri sürülmesi karşısında, bu suçun işlenmesine bağlı olarak kamu davası açılamaması nedeniyle, Yasadaki özel düzenleme nazara alınarak zoralım kararı istendiği açıktır. Zoralımına karar verilen eşya ise, bizatihi kendisi suç teşkil eden ve zoralıma tabi eşya niteliğinde değildir. Bu nedenle 1380 sayılı Yasanın 32. maddesindeki, "zaruret görülmemesi" koşulu ile zoralım konusundaki genel hükümler de gözetilerek, duruşma açılarak yargılama yapılmalı ve sonucuna göre hukuki durum belirlenmelidir. Yerel mahkemece yasal düzenlemelerin hatalı yorumlanması suretiyle duruşma açılmadan, evrak üzerinde yapılan inceleme ile zoralım kararı verilmesi isabetsiz ve yasaya aykırıdır. " denilmekte olup; davada adli yargının görevli olduğuna işaret edilmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın başvurusunun kabulü ile, davalı Sahil Güvenlik Komutanlığı vekilinin görev itirazının Çanakkale İdare Mahkemesince reddine ilişkin kararın "el koyma kararı yönünden" kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, davalı Sahil Güvenlik Komutanlığı vekilinin görev itirazının Çanakkale İdare Mahkemesinin 24.04.2015 gün ve E:2015/84 sayılı REDDİNE İLİŞKİN kararın "el koyma kararı yönünden" KALDIRILMASINA, 30.11.2015 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Serdar	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
ÖZGÜLDÜR	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN